

1. Na temelju točke III. Odluke o objavljivanju konvencija Međunarodne organizacije rada kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacije o sukcesiji («Narodne novine – Međunarodni ugovori» broj 6/95), Ministarstvo rada i socijalne skrbi Republike Hrvatske objavljuje Konvenciju o inspekciji rada u industriji i trgovini.

2. Tekst Konvencije u izvorniku na engleskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik glasi:

Konvencija 81

Konvencija o inspekciji rada u industriji i trgovini

Opća konferencija Međunarodne organizacije rada koju je u Ženevi sazvalo Upravno vijeće Međunarodnog ureda rada, sastavši se na svom tridesetom zasjedanju 19. lipnja 1947., i

odlučivši prihvatiti određene prijedloge u vezi s organizacijom inspekcije rada u industriji i trgovini, a što je četvrta točka dnevnog reda zasjedanja, i

odlučivši da ovi prijedlozi dobiju oblik međunarodne konvencije;

usvaja jedanaestog srpnja tisuću devetsto četrdeset sedme sljedeću konvenciju koja se naziva Konvencija o inspekciji rada u industriji i trgovini iz 1947.:

Dio I. INSPEKCIJA RADA U INDUSTRIJI

Članak 1.

Svaka članica Međunarodne organizacije rada u odnosu na koju je ova Konvencija na snazi mora imati sustav inspekcije rada u industrijskim poduzećima.

Članak 2.

1. Sustav inspekcije rada u industrijskim poduzećima primjenjuje se na sva poduzeća za koja su inspektori rada nadležni za provedbu zakonskih odredaba koje se odnose na uvjete rada i zaštitu radnika dok obavljaju svoj posao.

2. Nacionalnim zakonima ili drugim propisima od primjene ove Konvencije mogu se izuzeti rudarska i prijevozna poduzeća ili dijelovi tih poduzeća.

Članak 3.

1. Zadaće sustava inspekcije rada jesu:

(a) osigurati provedbu zakonskih odredaba koje se odnose na uvjete rada i zaštitu radnika dok obavljaju svoj posao kao što su odredbe o radnom vremenu, plaćama, sigurnosti, zdravlju i skrbi, na zapošljavanje djece i mladeži i na ostala srodna pitanja, u onoj mjeri u kojoj su inspektori rada nadležni za osiguranje provedbe tih odredaba;

(b) davati tehničke informacije i savjete poslodavcima i radnicima o najdjelotvornijim načinima poštivanja zakonskih odredaba;

(c) upozoriti nadležnu vlast na nedostatke i zlouporabe koje nisu posebno obuhvaćene postojećim zakonskim odredbama.

2. Sve druge dužnosti koje bi se mogle povjeriti inspektorima rada ne smiju biti takove da smetaju djelotvornom vršenju njihovih primarnih dužnosti, niti smiju na bilo

koji način šteti autoritetu i nepristranosti koji su neophodni inspektorima u njihovim odnosima s poslodavcima i radnicima.

Članak 4.

1. U mjeri u kojoj je to u skladu s upravnom praksom članice, inspekcija rada mora biti pod nadzorom i kontrolom središnje vlasti.

2. Za federalne države, izraz »središnja vlast« može označavati federalnu vlast ili središnju vlast federalne jedinice.

Članak 5.

Nadležna vlast mora poduzeti odgovarajuće mjere za promicanje:

(a) učinkovite suradnje između inspeksijskih službi i ostalih vladinih službi, te javnih ili privatnih ustanova koje obavljaju slične djelatnosti;

(b) suradnje između službenika inspekcije rada i poslodavaca i radnika ili njihovih organizacija.

Članak 6.

Osobe zaposlene u inspekciji rada su javni službenici čiji su status i uvjeti službe takvi da im osiguravaju stabilnost zaposlenja i neovisnost o promjenama vlasti i o neprikladnim vanjskim utjecajima.

Članak 7.

1. Ako ispunjavaju sve uvjete koji mogu biti propisani nacionalnim zakonima ili drugim propisima za izbor osoba za rad u javnoj službi, izbor za prijam u službu inspektora rada smije se vršiti isključivo prema osposobljenosti za izvršavanje njihovih dužnosti.

2. Načine utvrđivanja takve osposobljenosti određuje nadležna vlast.

3. Inspektori rada moraju biti na odgovarajući način obučeni za izvršavanje svojih dužnosti.

Članak 8.

Žene jednako kao i muškarci mogu se imenovati za osoblje inspeksijske službe; ako je potrebno, posebne dužnosti mogu se povjeriti inspektorima, a posebne inspektoricama.

Članak 9.

Svaka članica mora poduzeti potrebne mjere kako bi osigurala da su propisno tehnički osposobljeni stručnjaci i specijalisti, uključujući specijaliste za medicinu, strojarstvo, elektrotehniku i kemiju, uključeni u rad inspekcije na način koji se smatra najprimjerenijim nacionalnim uvjetima, a u svrhu osiguravanja provedbe zakonskih odredaba koje se odnose na zaštitu zdravlja i sigurnost radnika dok obavljaju svoj posao, te u svrhu istraživanja učinaka procesa rada, materijala koji se koriste u procesu rada i metoda rada na zdravlje i sigurnost radnika.

Članak 10.

Broj inspektora rada mora biti dostatan za osiguranje učinkovitog obavljanja dužnosti inspektorata i mora se odrediti uzimajući u obzir:

(a) značaj dužnosti koje inspektori moraju obavljati, a osobito:

i. broj, prirodu, veličinu i stanje poduzeća koja podliježu inspekciji;

ii. broj i kategorije radnika koji su zaposleni u tim poduzećima; i

- iii. broj i složenost zakonskih odredaba koje se moraju provoditi.
- (b) materijalna sredstva stavljena na raspolaganje inspektorima; i
- (c) stvarne uvjete u kojima se inspekcijski nadzor mora provoditi kako bi bio učinkovit.

Članak 11.

1. Nadležna vlast mora poduzeti potrebne mjere kako bi inspektorima rada osigurala:
 - (a) lokalne urede, odgovarajuće opremljene u skladu s potrebama službe i dostupne svim zainteresiranim osobama;
 - (b) prijevozna sredstva potrebna za izvršavanje njihovih dužnosti u slučajevima kada ne postoje odgovarajuća sredstva javnog prijevoza.
2. Nadležna vlast mora poduzeti potrebne mjere kako bi se inspektorima rada nadoknadili svi putni i popratni troškovi potrebni za obavljanje njihovih dužnosti.

Članak 12.

- Inspektori rada koji imaju propisne isprave ovlašteni su:
- (a) ulaziti slobodno i bez prethodne najave u bilo koje doba dana ili noći u poduzeća koja podliježu inspekciji;
 - (b) ulaziti danju u sve prostorije za koje imaju opravdan razlog smatrati da podliježu inspekciji; i
 - (c) obavljati sva ispitivanja, provjere ili istraživanja koja smatraju potrebnima kako bi se uvjerali da se zakonske odredbe strogo poštuju, a osobito:
 - i. ispitivati, nasamo ili u nazočnosti svjedoka, poslodavca ili osoblje poduzeća o bilo kojem pitanju u vezi s primjenom zakonskih propisa;
 - ii. tražiti uvid u sve knjige, evidencije i ostale isprave čije je vođenje propisano nacionalnim zakonima ili drugim propisima, a koje se odnose na uvjete rada, kako bi provjerili da li su u skladu sa zakonskim odredbama, te kopirati te isprave ili sačiniti izvratke iz njih;
 - iii. narediti oglašavanje informacija propisano zakonskim odredbama;
 - iv. uzeti ili odnijeti, u svrhu analize, uzorke materijala i tvari koji su korišteni ili kojima se rukovalo, pod uvjetom da pritom poslodavca ili njegovog predstavnika obavijeste o svakom uzorku ili tvari koji su uzeti ili odneseni u tu svrhu.
2. Prigodom inspekcijskog nadzora inspektori moraju obavijestiti poslodavca ili njegovog predstavnika o svojoj nazočnosti, osim ako ne smatraju da bi takvo obavješćivanje moglo štetiti obavljanju njihovih dužnosti.

Članak 13.

1. Inspektori rada moraju biti ovlašteni poduzimati djelovanja u cilju otklanjanja nedostataka, uočenih na postrojenju, alatu ili u metodama rada, za koje iz opravdanog razloga vjeruju da predstavljaju prijetnju za zdravlje ili sigurnost radnika.
2. Kako bi se inspektorima omogućilo poduzimanje takvih djelovanja, oni moraju biti ovlašteni, uvjetovano svakim pravom žalbe sudskoj ili upravnoj vlasti koje bi moglo biti predviđeno zakonom, izdati naredbu ili zahtijevati da se izda naredba kojom se traži:
 - (a) izvršenje, u određenom vremenskom roku, preinaka na instalacijama ili u postrojenju potrebnih da se osigura poštivanje zakonskih odredaba koje se odnose na zdravlje ili sigurnost radnika;

(b) poduzimanje mjera s trenutnom izvršnom snagom u slučaju neposredne opasnosti za zdravlje ili sigurnost radnika.

3. Ako postupak predviđen stavkom 2. nije u skladu s upravnom ili sudskom praksom članice, inspektori imaju pravo zatražiti od nadležne vlasti izdavanje naredbe ili poduzimanje mjera s trenutnom izvršnom snagom.

Članak 14.

U slučajevima i na način predviđen nacionalnim zakonima ili drugim propisima, inspektorat rada mora se obavijestiti o nesrećama na radu i slučajevima profesionalnih bolesti.

Članak 15.

Osim u izuzetnim slučajevima koji mogu biti predviđeni nacionalnim zakonima ili drugim propisima, inspektori rada:

(a) ne smiju imati nikakav izravni ili neizravni interes u poduzećima pod njihovim nadzorom;

(b) ne smiju, pod prijetnjom odgovarajućih kazni ili stegovnih mjera, odati, čak i nakon napuštanja službe, proizvodne ili poslovne tajne ili radne procese za koje su mogli saznati tijekom izvršavanja svojih dužnosti;

(c) moraju čuvati, kao strogo povjerljiv, identitet izvora svake pritužbe kojom ih se upozorava na nedostatak ili kršenje zakonskih odredaba, te poslodavcu ili njegovom predstavniku ne smiju staviti do znanja da je do inspekcijskog nadzora došlo povodom primitka takve pritužbe.

Članak 16.

Inspekcija poduzeća mora biti toliko česta i toliko temeljita koliko je potrebno da se osigura djelotvorna primjena odgovarajućih zakonskih odredaba.

Članak 17.

1. Osobe koje prekrše ili ne izvršavaju zakonske odredbe za čije su provođenje nadležni inspektori rada podvrgnut će se neodložnom zakonskom gonjenju bez prethodnog upozorenja. Međutim, nacionalnim zakonima ili drugim propisima mogu se predvidjeti izuzeci u odnosu na slučajeve u kojima se mora dati prethodna obavijest za otklanjanje nedostataka ili poduzimanje preventivnih mjera.

2. Inspektori rada slobodno odlučuju hoće li izreći opomenu ili dati savjet umjesto pokretanja postupka ili predlaganja postupanja.

Članak 18.

Nacionalnim zakonima ili drugim propisima moraju se propisati odgovarajuće kazne za kršenje zakonskih odredaba za čije su provođenje nadležni inspektori rada, kao i za ometanje inspektora rada u obavljanju njihovih dužnosti, te se one moraju učinkovito provoditi.

Članak 19.

1. Od inspektora rada ili mjesnih ureda inspekcije, ovisno o slučaju, će se zahtijevati da podnose središnjoj inspekcijskoj vlasti periodična izvješća o rezultatima njihovih inspekcijskih djelovanja.

2. Ova izvješća moraju biti sačinjena na takav način i moraju obrađivati one teme, kakav i koje, u periodičnim razmacima, propiše središnja vlast; ta izvješća se podnose

najmanje onako često kako to propiše središnja vlast, ali u svakom slučaju najmanje jednom godišnje.

Članak 20.

1. Središnja inspekcijska vlast mora objavljivati opća godišnja izvješća o radu inspekcijskih službi pod njenom kontrolom.

2. Takva godišnja izvješća moraju se objavljivati u razumnom roku nakon završetka godine na koju se odnose, a u svakom slučaju najkasnije u roku od dvanaest mjeseci.

3. Primjerci godišnjih izvješća moraju se dostaviti glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada u razumnom roku nakon njihovih objavljivanja, a u svakom slučaju najkasnije u roku od tri mjeseca.

Članak 21.

U godišnjem izvješću koje objavi središnja inspekcijska vlast moraju se obraditi sljedeće, ali i sve ostale važne teme, u onom opsegu u kojem su one u nadležnosti te vlasti:

- (a) zakoni i drugi propisi koji se odnose na rad inspekcijskih službi;
- (b) osoblje službe inspekcije rada;
- (c) statistika o poduzećima koja su pod nadzorom i broj radnika koji su u njima zaposleni;
- (d) statistika o inspekcijskim nadzorima;
- (e) statistika o prekršajima i izrečenim kaznama;
- (f) statistika o nesrećama na radu;
- (g) statistika o profesionalnim bolestima.

Dio II. INSPEKCIJA RADA U TRGOVINI

Članak 22.

Svaka članica Međunarodne organizacije rada u odnosu na koju je ovaj Dio ove Konvencije na snazi mora imati sustav inspekcije rada u trgovačkim poduzećima.

Članak 23.

Sustav inspekcije rada u trgovačkim poduzećima primjenjuje se na sva poduzeća za koja su inspektori rada nadležni za provedbu zakonskih odredaba koje se odnose na uvjete rada i zaštitu radnika dok obavljaju svoj posao.

Članak 24.

Sustav inspekcije rada u trgovačkim poduzećima mora biti u skladu s uvjetima propisanim člancima 3. do 21. ove Konvencije u onoj mjeri u kojoj su oni primjenjivi.

Dio III. MJEŠOVITE ODREDBE

Članak 25.

1. Svaka članica Međunarodne organizacije rada koja ratificira ovu Konvenciju može, izjavom dodanom njenoj ratifikaciji, priopćiti da prihvatanjem Konvencije ne prihvaća Dio II.

2. Svaka članica koja je dala takvu izjavu može u bilo koje doba poništiti tu izjavu naknadnom izjavom.

3. Svaka članica u odnosu na koju je izjava dana na temelju stavka 1. ovoga članka na

snazi, mora svake godine u svom godišnjem izvješću o primjeni ove Konvencije naznačiti podatke o stanju u svom zakonodavstvu i praksi u odnosu na odredbe Dijela II. ove Konvencije i navesti u kojem su se opsegu provodile ili se namjeravaju provoditi te odredbe.

Članak 26.

U slučajevima kada postoji dvojba oko pitanja je li određeno poduzeće, dio ili služba u poduzeću ili radno mjesto, ono poduzeće, dio ili služba u poduzeću ili radno mjesto na koje se primjenjuje ova Konvencija, to pitanje mora riješiti nadležna vlast.

Članak 27.

U ovoj Konvenciji izraz »zakonske odredbe« osim zakona i drugih propisa obuhvaća i arbitražne odluke i kolektivne ugovore koji imaju zakonsku snagu i za čiju provedbu su nadležni inspektori rada.

Članak 28.

Izvješća koja se moraju podnositi na temelju članka 22. Statuta Međunarodne organizacije rada moraju sadržavati iscrpne podatke o svim zakonima i drugim propisima kojima se osigurava primjena odredaba ove Konvencije.

Članak 29.

1. U slučaju članice čiji se teritorij sastoji od prostranih područja u kojima, zbog rijetke naseljenosti ili stupnja razvoja, nadležna vlast smatra neprovedivom primjenu odredaba ove Konvencije, ta vlast može izuzeti takva područja od primjene Konvencije općenito ili uz takve izuzetke kakve smatra primjerenima u odnosu na određena poduzeća ili zanimanja.

2. Svaka članica mora u svom prvom godišnjem izvješću o primjeni ove Konvencije, podnesenom na temelju članka 22. Statuta Međunarodne organizacije rada, naznačiti sva područja u odnosu na koja namjerava iskoristiti mogućnost predviđenu odredbama ovoga članka i mora navesti razloge za to; nakon datuma podnošenja svog prvog godišnjeg izvješća niti jedna članica više ne može iskoristiti mogućnost primjene ovoga članka, osim u odnosu na, u tom izvješću, naznačena područja.

3. Svaka članica koja je iskoristila mogućnost predviđenu odredbama ovoga članka mora naznačiti u narednim godišnjim izvješćima sva područja u odnosu na koja se odriče prava primjene odredaba ovog članka.

Članak 30.

1. U odnosu na teritorije navedene u članku 35. Statuta Međunarodne organizacije rada u tekstu kako je izmijenjen Dokumentom izmjene Statuta Međunarodne organizacije rada iz 1946., s izuzetkom teritorija navedenih u stavcima 4. i 5. istoga tako izmijenjenog članka, svaka članica koja ratificira ovu Konvenciju mora dostaviti glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada, istovremeno s ratifikacijom ili u najkraćem mogućem roku nakon ratifikacije, izjavu u kojoj navodi:

(a) teritorije u odnosu na koje se obvezuje da će se odredbe Konvencije primjenjivati bez izmjene;

(b) teritorije u odnosu na koje se obvezuje da će se odredbe ove Konvencije primjenjivati s izmjenama, kao i pojedinosti o tim izmjenama;

(c) teritorije u odnosu na koje je ova Konvencija neprimjenjiva, te u tim slučajevima razloge zbog kojih je neprimjenjiva;

(d) teritorije u odnosu na koje pridržava pravo konačne odluke.

2. Obveze predviđene podstavcima (a) i (b) stavka 1. ovoga članka smatraju se sastavnim dijelom ratifikacije i imaju učinak ratifikacije.

3. Svaka članica može uvijek, naknadnom izjavom, odustati u cijelosti ili djelomično od svake rezerve koju je stavila u izvornoj izjavi u skladu sa stavkom 1. podstavcima (b), (c) i (d) ovoga članka.

4. Svaka članica može, uvijek kada je ovu Konvenciju moguće otkazati u skladu s odredbama članka 34., dostaviti glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada izjavu kojom mijenja u bilo kojem pogledu bilo koju prijašnju izjavu i u kojoj navodi sadašnje stajalište u odnosu na određene teritorije.

Članak 31.

1. Ako pitanja koja su uređena ovom Konvencijom spadaju u nadležnost samouprave nekog teritorija izvan matičnog područja, članica koja je odgovorna za međunarodne odnose tog teritorija može, u dogovoru s vladom tog teritorija, dostaviti glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada izjavu kojom prihvaća u ime teritorija obveze koje proizlaze iz ove Konvencije.

2. Izjavu kojom se prihvaćaju obveze iz ove Konvencije mogu glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada dostaviti -

(a) dvije ili više članica Organizacije u odnosu na bilo koji teritorij koji je pod njihovom zajedničkom upravom;

(b) svako međunarodno tijelo koje je odgovorno za upravljanje bilo kojim teritorijem na temelju Povelje Ujedinjenih naroda ili po drugoj osnovi, a u odnosu na bilo koji takav teritorij.

3. U izjavama dostavljenim glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada u skladu s prethodnim stavcima ovoga članka se mora naznačiti hoće li se odredbe ove Konvencije na dotični teritorij primjenjivati bez izmjene ili s izmjenama; kad se u izjavi navodi da će se Konvencija primjenjivati s izmjenama, moraju se navesti pojedinosti o takvim izmjenama.

4. Zainteresirana članica, članice ili međunarodno tijelo mogu se u svako doba naknadnom izjavom u cijelosti ili djelomično odreći prava na izmjenu navedenu u bilo kojoj prijašnjoj izjavi.

5. Zainteresirana članica, članice ili međunarodno tijelo mogu, uvijek kada je ovu Konvenciju moguće otkazati u skladu s člankom 34., dostaviti glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada izjavu kojom mijenjaju bilo koju prijašnju izjavu i u kojoj se navodi sadašnje stajalište u odnosu na primjenu ove Konvencije.

Dio IV. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 32.

Formalne ratifikacije ove Konvencije priopćavaju se glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada radi registracije.

Članak 33.

1. Ova Konvencija obvezuje samo one članice Međunarodne organizacije rada čije su ratifikacije registrirane kod glavnog ravnatelja.

2. Ona stupa na snagu dvanaest mjeseci od datuma kada su kod glavnog ravnatelja

registrirane ratifikacije dviju članica.

3. Nakon toga, ova Konvencija stupa na snagu u odnosu na svaku članicu dvanaest mjeseci nakon datuma registracije njene ratifikacije.

Članak 34.

1. Članica koja je ratificirala ovu Konvenciju može je otkazati nakon proteka razdoblja od deset godina od datuma kada je Konvencija stupila na snagu, aktom kojeg priopćuje glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada radi registracije. Ovakav otkaz proizvodi pravni učinak godinu dana nakon datuma kad je registriran.

2. Svaka članica koja je ratificirala ovu Konvenciju, i koja u roku od godine dana nakon proteka razdoblja od deset godina iz prethodnog stavka ne iskoristi pravo otkaza predviđeno ovim člankom, bit će obvezana za još jedno razdoblje od deset godina, a nakon toga može otkazati ovu Konvenciju po proteku svakog novog razdoblja od deset godina prema uvjetima predviđenim u ovome članku.

Članak 35.

1. Glavni ravnatelj Međunarodnog ureda rada notificira svim članicama Međunarodne organizacije rada registraciju svih ratifikacija ili otkaza što su mu priopćile članice Organizacije.

2. Notificirajući članicama Organizacije registraciju druge priopćene mu ratifikacije, glavni ravnatelj upozorit će članice Organizacije na datum kada Konvencija stupa na snagu.

Članak 36.

Glavni ravnatelj Međunarodnog ureda rada priopćuje glavnom tajniku Ujedinjenih naroda, radi registracije u skladu s člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, potpune podatke o svim ratifikacijama, izjavama i aktima o otkazivanju što ih je registrirao u skladu s odredbama prethodnih članaka.

Članak 37.

Kada to bude smatralo potrebnim, Upravno vijeće Međunarodnog ureda rada podnijet će Općoj konferenciji izvješće o primjeni ove Konvencije i razmotrit će potrebu uvrštavanja pitanja njene cjelovite ili djelomične revizije na dnevni red Konferencije.

Članak 38.

1. Ako Konferencija usvoji novu konvenciju koja bi ovu Konvenciju revidirala u cijelosti ili djelomično, tada, ukoliko se novom konvencijom ne odredi drukčije:

(a) ratifikacija nove revidirajuće konvencije od strane članice *ipso iure* znači otkazivanje ove Konvencije bez obzira na odredbu članka 16., ako i kada nova revidirajuća konvencija stupi na snagu;

(b) od datuma kada nova revidirajuća konvencija stupi na snagu ova Konvencija prestaje biti otvorena za ratifikaciju članicama.

2. Ova Konvencija u svakom slučaju ostaje na snazi u sadašnjem obliku i sadržaju za one članice koje su je ratificirale, a koje nisu ratificirale novu revidirajuću konvenciju.

Članak 39.

Engleski i francuski tekst ove Konvencije jednako su vjerodostojni.

Klasa: 910-01/01-01/234

Urbroj: 524-01-02-11
Zagreb, 22. siječnja 2002.

Ministar
rada i socijalne skrbi
Davorko Vidović, v. r.